

SVOBODNA SLOVENIJA

Registro Nacional de la Propiedad
Intelectual No. 386435

Redacción y Administración:
Calle Víctor Martínez 50 (Suc. 6)
Buenos Aires, Argentina

“ESLOVENIA LIBRE”

Año (Leto) X (5)

BUENOS AIRES, 6. NOVEMBRA (NOVIEMBRE) 1952

No. (Štev.) 42.

CORREO
ARGENTINO
(Procedencia)

FRANQUEO A PAGAR

TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 3824

Víctor Martínez 50 - Buenos Aires

K VEČERU BALANTIČEVE DRUŽINE

Kot vsako leto v izgnanstvu se hočejo tudi letos slovenski pisatelji, zbrani v Buenos Airesu v Pisateljski družini France Balantič, pokloniti spominu tragične smrti tistega pesnika, ki so ga dali v svoj naslov: mladega Franceta Balantiča. In to v mesecu njegove smrti — v novembru.

Ni to samo sveta izpolnitev obljube, ki so si jo dali Balantičevci, da bodo slednje leto v izgnanstvu, če mogoče v mesecu novembru, počastili spomin v Grahovski noči 23. nov. 1943 živo zgorlega borca in pevca, temveč je tudi kulturni dogodek naše emigracije. Dan, ko se naša kulturna družba pokloni besednim ustvarjalcem med nami. Ti celo v razmerah v kakršnih so v borbi za svoj vsakdanji kruh, ne pozabljajo na kultiviranje slovenske besede, na lepoto izražanje naših čustev in na zapisavanje zgodb iz naše preteklosti, sodobnosti in prihodnosti, ki nam žive v srcu in želji in dobe izraza pod umetniškimi peresom naših pisateljev in pesnikov. Ne vem, če se dovolj zaveda naša emigracija, kaj pomeni kulturno ustvarjanje med njo, pa naj bo to že ustvarjanje v besedi, liku ali melodiji in odski kretnji: to pomeni, ohranjanje duha, slovenskega duha, v našem zmaterializiranem okolju, dvig našega srca iz vsakdanjosti k užitku lepote in prebuditev misli iz plehke omrtvelosti k jasni zavesti, da je duh ta, ki vse oživlja. Dokler bomo čutili potrebo po slovenski knjigi, listu, po lepi naši pesmi in povesti, po liku in melodiji, ne bomo umrli niti se izgubili v tujstvu, ne mi in ne naši otroci. Naši pisatelji nadaljujejo v užitni leposlovno delo, začeto v domovini, izražajoč vse to, kar čuti naša emigracija v širokem svetu, pa tudi to, kar naši v domovini čutijo, pa zapisati ne smejo in tiskati ne morejo. Zato ima emigrantski pisatelj dvojno nalogo: biti pesniški glasnik emigracije in potlačeni duhovni plasti v domovini. In slovenski emigrant dvojno nalogo: da ga podpre, da sam ne otopi v srčni nekulturi in da ostane povezan z domovino s tistim tokom, ki je najintimnejše povezan z našim srcem: z umetnostjo. Dom in svet in svet in dom: to živo nasprotje in to živo povezovanje v nas dobi v besedah naših pesnikov in pisateljev najmočnejši umetniški izraz, ki ga vsako ne more najti, pa ga podoživljajo lahko ob hipnem odkritju pesmi ali lepem opisu povesti ter obogatijo svojo dušo z lepimi užitki in srčnim doživljanjem.

Slovenski pisatelji v Buenos Airesu se hočejo letos spomniti Balantiča z njegovimi lastnimi pesmimi ter s svojimi deli, ki so bila napisana v emigraciji v zadnjem času. Tako oživljajo Balantiča, svoje Zar — Besedo in se predstavljajo sami, zbrani ob njegovem imenu. Drugo leto bo minulo že deset let Balantičeve smrti. Verjetno je, da se bo za tedanj žalostni jubilej njegova družina še posebej zavzela za dostojno proslavo pesnika, ki je mlad izvršil veliko umetniško delo, pa postavil celega človeka v obrambo tega, kar je bilo nam najsvetejše:

DWIGHT D. EISENHOWER novi predsednik USA

Ameriški narod si je v torko izvolil z ogromno večino novega predsednika. Svojo usodo in usodo svoje države, s katero je najtesneje povezana usoda tudi vsega ostalega še svobodnega sveta, je zaupal v varstvo generalu Dwightu D. Eisenhowerju.

Ike, kakor v Ameriki Eisenhowerja nazivajo, je s svojo ogromno zmago nad svojim nasprotnikom, kandidatom demokratske stranke, Adlai-em E. Stevensonom zrušil 20. letno vladavino demokratske stranke in postavil na krmilo države republikansko stranko. Zmagal je in naravnost pregazil svoje nasprotnike v 38 državah, njegov nasprotnik demokratski kandidat Stevenson je pa dobil večino samo v 10 državah. Ike je dobil večino celo v Steversonovi državi Illinois in tudi v Trumanovem rojstnem kraju v Independence. V vsej zgodovini ameriških predsedniških volitev je zbral na svoje ime največ glasov ter je v tem pogledu potolkel tudi pok. Franklina D. Roosevelta, ki je od vseh dosedanjih ameriških predsednikov leta 1936 dobil 27,751,597 glasov. To število je Eisenhower močno prekoračil že pri objavi same delnih volilnih rezultatov.

General Eisenhower bo kot izvoljeni predsednik Združenih Ameriških Držav prevzel vodstvo USA kot 34. ameriški predsednik dne 20. januarja 1953. Podpredsednik USA je za mladi republikanski senator Richard Nixon.

Ko je demokratski kandidat za predsednika Adlai E. Stevenson zvedel da je Eisenhowerju zmagal že zagotovljena, je takoj pohitel in mu brzojavno čestital ter mu želel vso srečo. Ike mu je takoj

brzojavno odgovoril. Zahvalil se mu je za čestitke, nato pa ga prosil, naj pozabijo vsi, tako republikanci, kakor demokratski na politično preteklost, na vso volilno borbo in se združijo ter posvetijo vse svoje sposobnosti za korist domovine in za lepšo bodočnost njenih sinov.

Novoizvoljenemu predsedniku USA Eisenhowerju je poslal čestitke tudi sodanji predsednik Truman ter mu ponudil predsedniško letalo za njegovo namestitev potovanje na Korejo.

Po izvolitvi za predsednika se je Eisenhower prvič pojavil v hotelu v veliki plesni dvorani, kjer je bilo zbranih nad 2.000 oseb, ki so mu priredile viharne ovacije. Za pozdrave se je vesel zahvaljeval nato pa je vsem prebral brzojavko, mu jo je poslal Stevenson in svojo zahvalo svojemu propadlemu političnemu nasprotniku. Na vse je znova ponovil svojo željo, izraženo že Steversonu, naj pozabijo na preteklost, na vse dosedanje politične boje. Svoj poziv je zaključil z besedami: "Združimo se vsi za korist domovine, za boljšo bodočnost naših sinov in vnukov".

Po pregledu oddanih glasov snoči ob 22.45 uri je dobil Eisenhower 31,361,542 glasov in Stevenson 25,501,658 glasov.

V senatu imajo po še nepopolnih podatkih republikanci 48 senatorjev, demokratski 47, 1 je pa neodvisen; v poslanski zbornici imajo republikanci 225 poslancev, demokratski 205, 1 neodvisen, podatki pa manjkajo še za 4 poslancev.

Guvernerski mest so dobili republikanci 13, demokratski 7. Niso še znani rezultati za 9 držav.

Nemška oborožena sila

Položaj v Franciji je še vedno nejasen; nikdo še ne more napovedovati, ali bo francoski parlament ratificiral bonnske protokole z Nemčijo in načrt o evropski obrambni oboroženi sili. V Parizu čakajo na potek debate pri OZN v New Yorku in računajo s tem, da bo novi predsednik Združenih držav lahko kaj več obljubil francoskemu predsedniku vlade, do ga bo v januarju ali fe-

bruarju povabil v Washington. Kakih posebnih pretresov do tedaj pa si v Franciji ne obljublajo, ker menijo, da bo Pinay tisti predsednik francoske vlade, ki bo šel obiskat novega predsednika Združenih držav.

Posarski predsednik vlade Hoffmann je izjavil, da bodo volitve v Posarju vključ vsem nemškim protestom že koncem novembra. Dasi so predvidevali, da bo tak sklep v Bonnu izzval zelo hudo reakcijo, je bil vendarle kancler dr. Adenauer sam tisti, ki je na to Hoffmannovo izjavo odgovoril na ta način, da je podčrtal v svojem govoru, da Posarje ne sme biti afera, ki bi ovirala delo za evropsko unijo in za njeno oboroženo silo, v kateri bi sodelovala tudi nemška vojska.

Posarski predsednik vlade Hoffmann je izjavil, da bodo volitve v Posarju vključ vsem nemškim protestom že koncem novembra. Dasi so predvidevali, da bo tak sklep v Bonnu izzval zelo hudo reakcijo, je bil vendarle kancler dr. Adenauer sam tisti, ki je na to Hoffmannovo izjavo odgovoril na ta način, da je podčrtal v svojem govoru, da Posarje ne sme biti afera, ki bi ovirala delo za evropsko unijo in za njeno oboroženo silo, v kateri bi sodelovala tudi nemška vojska.

Posarski predsednik vlade Hoffmann je izjavil, da bodo volitve v Posarju vključ vsem nemškim protestom že koncem novembra. Dasi so predvidevali, da bo tak sklep v Bonnu izzval zelo hudo reakcijo, je bil vendarle kancler dr. Adenauer sam tisti, ki je na to Hoffmannovo izjavo odgovoril na ta način, da je podčrtal v svojem govoru, da Posarje ne sme biti afera, ki bi ovirala delo za evropsko unijo in za njeno oboroženo silo, v kateri bi sodelovala tudi nemška vojska.

Posarski predsednik vlade Hoffmann je izjavil, da bodo volitve v Posarju vključ vsem nemškim protestom že koncem novembra. Dasi so predvidevali, da bo tak sklep v Bonnu izzval zelo hudo reakcijo, je bil vendarle kancler dr. Adenauer sam tisti, ki je na to Hoffmannovo izjavo odgovoril na ta način, da je podčrtal v svojem govoru, da Posarje ne sme biti afera, ki bi ovirala delo za evropsko unijo in za njeno oboroženo silo, v kateri bi sodelovala tudi nemška vojska.

VOJAŠNICE SE ODPRAJO

In tako se Nemcem spet odpirajo vojašnice, pa to ne samo na zahodu, ampak tudi na vzhodu. Bivši SS-ovci so že priredili svoje privatne vojaške procesije v Verdunu, prišlo jih je nekaj nad 30.000; po političnem delu svojega zborovanja so vprizorili "marširanje" po mestnih ulicah in na čelu sprevoda so korakali kar štirje generali — seveda vsi v civilu. Za red med pohodom po mestnih ulicah jim je skrbela — angleška MP.

Če so nekateri "zasebniki" preveč pohiteli, pa prav nič ne zaostajajo s pripravami za organizacijo nove nemške vojske v Bonnu. Načrte so seveda že imeli dolgo pripravljene — če je sploh bilo treba kaj pripravljati pri soldaških lastnostih, ki so pri Nemcih vedno na razpolago — poleg tega pa so imeli še protokole o skupni evropski oboroženi sili, ki so bili sestavljeni na mednarodnih vojaških posvetih v Petersburgu in v Parizu. Tam je nemško delegacijo generalov vodil general Speidel, ki je bil načelnik Rommelovega generalnega štaba v Severni Afriki. Po teh dogovorih bo zahodna nemška vojska v sklopu evropske obrambne sile štela 13 divizij, nemško letalstvo bo imelo 30.000 pilotov, mornarica pa bo štela 1800 mož. Vse te

LOS DEPOSITOS DEL AHORRO EN LA ARGENTINA SUMAN NUEVE MIL MILLONES

Con motivo de celebrarse el Día Universal del Ahorro el día 31 de Octubre se cumplieron en el País numerosos actos, que se iniciaron con disertaciones alusivas en varios lugares de trabajo, concentraciones de alumnos y con una audición especial en cuatro idiomas del Servicio Internacional Radiofónico Argentino. En todas las escuelas se dictaron clases especiales, mientras que las autoridades de la Caja Nacional de Ahorro Postal obsequiaron a su personal con ejemplares de la "Razón de mi vida" como homenaje a la Señora Eva Perón.

La conmemoración de ese día clausuró el primer magistrado general PERON con un mensaje difundido por Radio del Estado y la Red Argentina de Radiodifusión. En su conceptuoso discurso el general Perón señaló que en la actualidad los depósitos en la Caja Nacional del Ahorro Postal suman nueve mil millones de pesos destacando el significado político que encierran los resultados del plan económico lanzado en febrero y recaló que todo ello demostraba la identidad entre pueblo y gobierno.

HRANILNE VLOGE V ARGENTINI DOSEGAJO VIŠINO 9 MILJARD PESOV

Na Mednarodni dan, ki je posvečen varčevanju, je bilo 31. oktobra v Argentini več slavnosti. Začele so se s primernimi govori in predavanji po raznih delovnih obratih, po učnih zavodih in s posebno oddajo v štirih jezikih, ki jo je pripravila Mednarodna služba argentinske radiofonije. Po vseh šolah so učitelji in profesorji govorili učencem in dijakom o velikem vzgojnem pomenu varčevanja ter o njega važnosti v privatnem in javnem gospodarstvu. Vodstvo Poštne hranilnice je pa v počastitev spomina gospe Eve Perón poklonilo vsem uslužbenecem po en izvod njene knjige "Zmislj moja življenja".

Slavnosti je zaključil predsednik republike GENERAL PERON s poslanico narodu. Prenašala jo je Državna radijska postaja, razen nje pa tudi vse ostale argentinske postaje. V svojem govoru je general Perón med drugim naglašal, da trenutno dosegajo hranilne vloge v Narodni poštni hranilnici višino 9 milijard pesov, naglašujoč v zvezi s tem političen pomen, ki ga dajejo rezultati v februarju objavljenega gospodarskega načrta, kar vse kaže na identičnost med narodom in vlado.

nemške divizije bodo pod poveljstvom nemških generalov, toda vključene bodo v evropske armadne zborove. Nemški generali pa bodo mogli poveljevati samo 3 do 4 armadnim zborom.

SOVJETI SO SE BOLJ POHITELI

Zahodna nemška vlada je prejela pravico do snovanja svoje vojske šele po bonških protokolih in po podpisu protokola o skupni evropski oboroženi sili. Sovjetska vlada pa je zahodne vlade obvestila, da ne bo dopustila, da bi zahodna Nemčija ratificirala bonnske protokole. Zastopniki vzhodne nemške vlade so prihajali v Bonn in prinašali svarila, da se zahodna nemška vojska ne sme vključiti v vojaško formacijo, ki bi bila del Atlantske obrambne zveze. Komunistični agentje v Nemčiji so prejeli nalogo, naj širijo geslo, da se bo v Nemčiji sprožila državljanska vojna med vzhodom in zahodom, ako zahodna nemška vojska postane del zahodne obrambne zveze.

Seveda bi bile te grožnje brez pomena, ako ne bi temu sledile primerne vojaške priprave. Sovjetsko poveljstvo je v vzhodni Nemčiji začelo hitro nabirati bivše oficirje in podoficirje, bivše vojašnice so se začele polniti in kakor poročajo iz Berlina ameriškim listom, so sovjeti že oborožili tri nemške divizije, ki so dodeljene vzhodni nemški vladi, a so pod kontrolo sovjetskega poveljstva. Te tri nemške divizije imajo vodstvo in svoje nemške generale, le poveljniku divizije je dodeljen sovjetski zvezni oficir, ki ima nad nemško divizijo tako oblast, kakor jo je imel sovjetski politkomisar pri poveljstvu ruskih oboroženih oddelkov. Vse tri divizije so motorizirane in imajo tanke, ki jih je ruska vojska uporabljala še med drugo svetovno vojno. Vsaka divizija šteje 12.000 mož.

Sovjeti pa ne dajejo glavnega poudarka na to oboroženo silo, ampak se še vedno bolj zanašajo na nemške komunistične policijske čete, ki so jih izsolali tako, da niso zanesljive samo kot vojaške enote, ampak so tudi vse sestavljene tako, da so med njimi sami izsolani in zanesljivi komunisti. Kako jim pri tem gre težko, se vidi iz tega, da jim vsak dan uide na desetine članov teh policijskih oddelkov v zahodni del Berlina ali pa v zahodno Nemčijo. Vendar sovjetsko poveljstvo ne odneha in je sedaj sklenilo število te policijske oborožene sile dvigniti na 100.000. Sicer so jim dali še policijsko ime "Polizeiliche-

kampfbereitschaften", vendar je povdarek bolj na vojaški oborožitvi in izoliranosti kot pa na tem, da bi ti oddelki bili kdaj določeni za vzdrževanje reda in miru v vzhodni Nemčiji. Kar so bile včasih formacije SS, to je sedaj ta sovjetska policijska sila v vzhodni Nemčiji.

Tako se Nemci spet zbirajo v vojašnicah, toda ob silni — vzhodna in zahodna — sta obsojeni na to, da se boste med seboj sovražno gledali. Sovjetska vojska v Nemčiji ne sme suniti proti zahodu, dokler so v Nemčiji ameriške oborožene sile; to bi namreč izzvalo tretjo svetovno vojno. Čisto drug pa je položaj, ako krene proti zahodu domača nemška oborožena sila, ki bi naj posegla v boje "za pravo nemško edinstvo in svobodo," in slično. Tako bi Nemčija postala druga Koreja, toda zavezniki ne bi mogli intervenirati tako kakor na Koreji, ker bi se bojevali samo Nemci.

Kongres titove komunistične stranke

Tito je v nedeljo, 2. novembra, v Zagrebu začel šesti kongres jugoslovanske komunistične stranke in prvega po 1. 1948, ko je bila Titova Jugoslavija izključena iz Kominforma. 2000 delegatov na kongresu predstavlja 779.382 vpisanih članov jugoslovanske kom. stranke. Kongresu predsedujejo člani CKKPJ. Prvi govor je imel Tito sam ter je v njem izjavil, da so "današnjega napetega položaja v svetu krivi zaključki konferenc v Jalti, Teheranu in Potsdamu", pri čemer pa da največje krivdo nosi ZSSR. Jugoslavija da se bo še nadalje borila proti sovjetskemu vmešavanju in pritisku, da bo aktivno podpisala "skupno obrambo proti napadalcu", da je pripravljena sodelovati z mednarodnimi naprednimi gibanji, čeprav da se še ne namerava priključiti mednarodnim socialističnim skupinam itd. V ZSSR da delavce izrabljajo bolj kakor v kapitalističnih državah in da je sovjetska politika postala stara imperialistična politika. Jugoslavija je dobila od zapada pomoč 99 milijonov dolarjev, čeprav je zahtevala 146 milijonov. "Iz nerazumljivih vzrokov je ta okrnjena pomoč prišla šele pred 20 dnevi" se je čudil Tito. "Zaradi zakasnitve pomoči je država vsled hude suše trpela veliko škodo." Jugoslavija da je doslej dobila 241.200.000 dolarjev v obrambne svrhe, sama pa je potrošila v iste namene še 1162 milijonov dolarjev.

KOLENDAR-ZBORNIK SVOBODNE SLOVENIJE za leto 1953

je že v tisku. Zbrano gradivo dokazuje, da bo ta Kalendar-Zbornik prekašal vse dosedanje.

V prednoročilu stane Kalendar-Zbornik 34 Pesov ter ga v predprodaji lahko naročite in plačate na naslednjih mestih:

1. Uprava Svobodne Slovenije, odn. pisarna Društva Slovencev, Víctor Martínez 50, Buenos Aires,
2. Casa Boyu, Olazabal 2336, Buenos Aires,
3. Santería y papelería "Santa Julia", Víctor Martínez 39, Bs. Aires,
4. Lojze Erjavec, fotografski atelje, Alvarado 350, Ramos Mejía,
5. Janez Lužovec v Lanusu,
6. Pavle Homan, Temple 2147, J. D. Perón (prej Munro).

Po izidu koledarja bo prodajna cena višja! Radi področitve tiska in povečanja vseh stroškov bo letos število izvodov omejeno, zato pohitite s prednoročilom.

Naročniki iz notranjosti republike naj za poštnino in ovojnino prilože še 3 pesose.

Uprava Koledarja-Zbornika Svobodne Slovenije

IZ TEDNA V TEDEN

USA: Šef ameriške FBI, Hoover, je objavil, da si je večina vodij ameriške komunistične stranke dalo za operacijo na obrazu spremeniiti zunanji izgled (plastične operacije), da bi se s tem izognili aretaciji. Od 5395 prvakov amer. kom. stranke je 411 črnecev, od ostalih 4984 pa so vsi belci in od teh je 4555 ali 91 1/2 rojenih USA odn. imajo močne zveze s tujimi državami, bodisi da so poročeni s tujimi državljankami ali pa imajo starše ali sorodnike zunaj USA. Nad polovico glavnih vodij amer. kom. stranke so iz ZSSR ali njenih satelitov. — Na skupščini ZN je Acheson v dolgem govoru odgovoril sovj. delegat Višinski, ki je seveda s komunističnimi očmi motril na vprašanje Koreje. Večina delegatov je mnenja, da Višinski govori in premaknil korejskega problema z mrtve točke in da je Višinski dejansko ponovil tisto, kar so komunisti dan za dnem ponavljali na pogajanjih v Panmunjonu.

ČILE: V Santiago je 3. t. m. prevzel oblast novi predsednik čilske republike general Carlos Ibañez del Campo. Pred novim predsednikom republike je nato takoj prisegla tudi nova čilska vlada.

ANGLIJA: Po 66 letih se je v Angliji zopet zgodilo, da je prestolni govor, s katerim se je začelo jesensko redno zasedanje parlamenta, prebrala kraljica. Prestolni govor je sestavil predsednik vlade Churchill ter v njem vlada napoveduje razveljavno podzavetje cestnega prometa in jeklene industrije. V zun. političnem pogledu povdarja tesno sodelovanje Anglije v Nato in angleški prispevek za ustvaritev evropske enotnosti, prijateljstvo z vsemi zahodnimi zaveznicami in pojačanje gospodarskih stikov z latinskoameriški državami. V imenu opozicije je Attlee ostro napadel prestolni govor, delo vlade je pa za njim branil sam Churchill.

AVSTRALIJA: V Sidney so italijanski emigranti uprizorili po ulicah demonstracije proti avstralski vladi in skušali napasti italijansko poslanstvo, ker da jim je italijanska vlada objubljala eno, avstralska vlada pa storila drugo, kar se tiče delovnih pogojev in zaslužka v novi domovini. Med Avstralijo in Italijo je zaradi tega dogodka prišlo do izmenjave protestnih not in do ohladitve odnosov.

KENIJA: Teroristična črnska organizacija Mau Mau je še vedno na delu ter je pretekli teden ubila več belcev. Brit. kol. minister Lyttleton je iz Londona odletel v Kenijo, da uvede preiskavo in povrne mir.

EGIPT: Egipt je podpisal s Sudanom pogodbo, po kateri bo Sudan dobil pravico do samostojne vlade. Najmočnejša sudanska stranka Umma se izjavlja za priključitev Sudana k Egiptu in za odcepitev od Anglije.

PERZIJA: Perzijski zun. minister je objavil, da Anglija v bodoče ne bo smela poslati v Perzijo nobenega konzula, ki je že kdaj koli služil kot konzul v kateri koli britanski koloniji.

IRAK: Ob razpustu parlamenta v Iraku in objavi novih velitev še v novembru so skoro vse iraške stranke objavile volilne programe, v katerih se zavzemajo za nacionalizacijo britanske Iraq Petroleum OC, kakor je to storila Perzija.

SPOMIN NA DRAGE POKOJNE

Vernih duš dan je znova združil vse rojake v mislih na drage pokojne. Po vseh kontinentih so se spominjali svojih dragih doma, ki počivajo na domačih pokopališčih v lepo negovanih grobovih. Še dražji so pa bili spomini na vse tiste, ki so našli strahotno smrt v letih komunistične revolucije in se komunistični bes po letu 1945 ni ustavil niti ob svetosti njihovih grobov. Še te je razdejal in jih oskrnil. Vsem tem žrtvam je sleherni protikomunistični Slovenec v svobodnem svetu posvetil še toplejšo misel in pomolil še bolj iskreno za pokoj in zveličanje njihovih duš. Spominjali pa so se iskreno tudi vseh tistih sotrpinov, ki so na težki begunski ali emigrantski poti omahnili in legli v prezgodnji grob v Argentini, Čilu, Braziliji, Venezueli, Severni Ameriki, Kanadi, ali v Daljnji Avstraliji ali pa še kje v Evropi. Za vse je kipeka k nebu topla molitev, da bi počivali v miru daleč od rodne grude in da bi jim bila tuja zemlja lahka.

Slovenci na področju Velikega Buenos

Razstava izseljenskega tiska

V nedeljo, 30. novembra, bo na prištavi v Moronu prva razstava slovenskega izseljenskega tiska. Pripravlja jo v okviru svoje velike letošnje prireditve "Svobodna Slovenija". Morda bo rekel kdo, da ta stvar ni ravno zelo potrebna, saj imamo Svobodno, Zivljenje in Misijone doma ali pa si jih izposodimo pri rosovedih in zakaj naj hodimo gledat, kar vidimo vsak teden ali vsaj vsak mesec. Pa ni tako. Ti trije in še drugi listi so pač redno izhajajoči "domači prijatelji" za izseljence v Argentini. Vmes pa je že tu pri nas vse polno knjig, brošur, priložnostnih tiskov in letakov, ki vsi vsebujejo važna umetniška, vzgojna in praktična dognanja ali vsaj sporočila. Slovenski protikomunistični izseljence pa ne živi samo ob Rio de la Plata, ampak je našel ves še svobodni svet, in povsod piše in tiska. Kjer se srečajo štirje Slovenci, ustanovijo kvartet, če jih pride še nekaj zraven, izhajajo časopis. V Španiji, Franciji, Nemčiji, Belgiji, na Holandskem in Angleškem, v Avstraliji, Združenih državah in Kanadi, povsod prihajajo iz tiskarskih strojev ali vsaj iz razmnoževal-

Besedni dvoboj Josip Vidmar — Rudi Janhuba

V "Svobodni Sloveniji" smo poročali, da je v Ljubljani izšel sedmi zvezek Slovenskega biografskega leksikona, v katerem je obdelana črka P. Omenili smo tudi, da se je radi tega zvezka zopet oglasil prosluli komunistični literarni inkvizitor Rudi Janhuba ter je na založbo Slovenskega biografskega leksikona ter njegove urednike objavil prostaški napad "Indijanci, farji in rodoljubi". Janhubov pamflet je med slovenskimi kulturniki doma močno odjeknil in povzročil različne komentarje, ker se je sedaj oglašil sam Josip Vidmar in posegel v ta spor kot upravnik Instituta za literaturo pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti ter je na Janhubov izpad odgovoril javno v "Slovenskem Poročevalcu" z daljšim člankom.

V njem Vidmar v začetku navaja glavne Janhubove očitke k sedmemu zvezku SBL. Omenja tudi njegovo trditve, da mu pri oceni tega dela gre "za ideološki preporod našega človeka — skratka — za novo kvaliteto tudi na tem polju", ter da po Janhubi uredniki SBL skušajo iz tega znanstvenega dela napraviti "slovenski Annuario pontificio", ali vsaj zgodovino slovenskega klerikalizma, medtem, ko v njem ni mesta našim političnim delavcem kot n. pr. članu CK KPS tov. dr. Potrču".

Vidmar nato Janhubi po vrsti odgovarja in pobija vse njegove trditve in pravi, da bi Janhuba "pri skromni vestnosti" že lahko našel v Letopisu Slov. akad. znanosti in umetnosti iz leta 1947 poročilo, ki pravi, da je Akademija prevzela nadaljno biograf. leksikon in da bo po dovršitvi tekočega imenskega seznama leksikona dodan poseben splošni imen, "ki sta jih okupacija in narodno osvobodilna borba zapisali v našo zgodovino". Vidmar Janhubo opozarja, da bi v arhivu CK KPS lahko v tej zadevi našel dopis pok. dr. Fr. Kidriča, na katerega pa Akademija sploh ni dobila odgovora. Zato Vidmar pravi, da bi bil

nih aparatov publikacije v našem jeziku.

Slovenci — izseljenci živijo tudi na strujenem slovenskem jezikovnem ozemlju izven Jugoslavije: na Koroškem, v Trstu, na Goriškem. Kar tam k tisku vkošenjenih Slovencev prispevajo izseljenci, bomo vsaj delno poskusili prikazati. Prav tako slovenske prevode in v tujih jezikih od Slovencev v tuje liste kjerkoli v svetu poslance članke in razprave. Prav v tej panogi izseljenskega tiska pa manjka pregleda in materiala. Kdor kaj takega ima, naj bo tako prijazen in naj posodi stvar našemu uredništvu.

Razstava bo vsebovala izseljenski tisk, ne tudi prejšnjega begunskega. Od izseljenskega tiska pa bo pokazala to, kar so ustvarili novi, protikomunistični izseljenci. Če bi prireditelji ta okvir prekoračili, potem so hitro prostori v Moronu premajhni. Kdor pa more kaj izrednega, malo znanega prispevati, bo deležen naše hvaležnosti. Lahko pa že danes rečemo, da razstava ne bo le zanimiva, ampak tudi vzpodbudna.

ta del Janhubovih očitkov lahko "upravičeno in dostojno izostali", če bi se bil Janhuba "novinarsko potrudil za te informacije".

Glede tistih Janhubovih očitkov pa, ki zadevajo "premalenkostno, prepodrobno akribijo nekaterih piscev SBL" ga pa Vidmar zavrača in za Janhubo pravi, da tudi te "neestrpno pretirava". Nato pa nadaljuje dobesedno:

"In pisec napada nedvomno grobo pretirava o vtisu celote obravnavanega zvezka, v katerem je razmerje med številom duhovnikov in celotnim številom opisanih osebnosti komaj 1:5, razmerje med obsegom tekstov pa daleč nepovoljnije za duhovnike. Skratka sedmi zvezek tudi v tem pogledu ni tak, da bi bilo mogoče govoriti o kakem hotenju urednikov "napraviti iz tega znanstvenega dela slovenski 'Annuario pontificio' ali vsaj zgodovino slovenskega klerikalizma", in to zlasti ne spriče naše zgodovine, ki je na žalost tako revna s posvetnimi dogodki in možmi in ki skoraj vse do 19. stoletja malodane ne pozna vidnih laičnih kulturnih ali javnih delavcev".

"Seveda sem, kakor tov. Janhuba, mnenja, da pri nas ni in ne sme biti nedotakljivih in nad vse vzvišenih ustanov, temveč da morajo biti vse dostopne javni kontroli in kritiki. Med ostalimi tudi slovenska Akademija znanosti in umetnosti. Tudi priznam, da je pravica in dolžnost novinarja, to kontrolo javno izvajati, toda treba jo je vršiti pravično in spodobno, zlasti nasproti zavodu, v katerega je vključena vrsta na ših najpomembnejših znanstvenikov, ki nudijo jugoslovanski skupnosti neprecenljive usluge. Nedostatki, ki so tukaj glede akademske publikacije SBL pri-

Koledar-Zbornik Svobodne Slovenije za leto 1953

Kakor vsako leto so tudi v Koledarju Zborniku Svobodne Slovenije za leto 1953 sodelovali skoro prav vsi v svobodi živeči slovenski pisatelji in pesniki ter so s svojimi najnovejšimi deli še povečali literarno vrednost in pestrost te naše vsakoletne tradicionalne knjige, ki ob koncu vsakega leta prihaja na slovenski knjižni trg in zavzema častna mesta na knjižnih policah slehernega slovenskega človeka.

Tako so v Koledarju-Zborniku objavljena literarna dela, ki so nam jih dali na razpolago naslednji slovenski pisatelji: *Andrej, Stanko Kociper, Božidar M. Kramolec, Marijan Jakopič, Korošec Ivan in Jovar*.

Močan zbor pesnikov, katerih pesmi so objavljene v Koledarju, pa sestavljajo naslednji slovenski umetniki: *Božo, Črtimir, Tine Debeljak, Igor, Marijan Jakopič, Stanko Janežič, Janko, Dimitrij Jeruc, Jeremija Kalin, Vladko Kos, Erik Kovačič, Mirko Klunčič, Gregor Mah, Mihael, Mirko, Slavko Srebrnič in Rafko Vodeb*.

V spomin desetletnice smrti pesnika *Franceta Balantiča* je v Koledarju-Zborniku objavljenih tudi več njegovih najlepših pesmi.

Če se še niste naročili na Kole-

znani, pa vendarle vsi skupaj niso taki, da bi mogli upravičeno izzvati kritiko to vrste, ki jo lahko imenujemo pamflet, kar sestavek tov. Janhuba je. In če je piscu res za "ideološki preporod našega človeka", bi se moral zavedati, da ta ni dosegljiv drugače, kakor s pravo kritično moralno. Ta pa zahteva način in ton stvarnega in resnega, predmetu primerne govornosti, ne pa samovoljnega prikrajšanja dejstev, neznanstvenega in površno ideološkega razlaganja zgodovinskih pojavov in cenene vpletanja čenč in najcenejših dnevnih gesel v razpravo o delu, ki je pri vseh pomanjkljivostih vendarle rezultat vestnega in dolgotrajnega znanstvenega truda."

Tako Josip Vidmar kot upravnik Instituta za literaturo pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti. Ker pa Josip Vidmar kot slovenski kulturnik pod sedanjim režimom doma ne zavzema samo tega položaja pri Slov. akademiji znanosti in umetnosti, ampak je tudi predsednik Prezidija ljudske skupščine LR Slovenije, t. j. vsaj na papirju vrhovnega državnega foruma v LR Sloveniji, Rudi Janhuba pa se kot pravoverni komunist po potrebi pojavlja v različnih funkcijah z vso zaslobo komunistične partije, bo vsekakor zanimiv nadaljnji razplet sedanjega dvoboja med njima.

SLOVENSKI TISK V ARGENTINI

Družabna pravda, šte. 62, oktober 1952. Vsebina: "Kralj sem" (F.D.), Cayó bajo la agua (Juventud obrera, Julio 1952), Krščanski socialni nauk izvira iz krščanske vere (F.D.), Misijonstvo in socialno vprašanje (Jože Končan), Socialni krožki (Dr. Ivan Ahčin), Socialno zavarovanje (Rudolf Smersu) ter Razno: Kongres krščanskih delavskih sindikatov v Haagu, dr. Jože Velikonja: L'Industrializzazione della Jugoslavia, Nova uredba o delavskih knjižnicah v Jugoslaviji, Williamsburška izjava ter družbena in gospodarska vprašanja in Uporabne naloge iz organizacijskega življenja.

Slovenska beseda, junij-julij 1952, šte. 5-6. Vsebina: Umrla je blaga gospa, Argentinski narodni prazniki, Lepote Argentine, Slovanstvo ni komunistično, Naša rana, Poslednja brazda (proza Ivo Zaleški), Skozi trpljenje (proza Andrej Nikolajev), Pesem mladenke, Mati (pesmi D. Jošt), Videli smo namreč njegovo zvezdo (Proza Andrej Nikolajev), Domača šega in navade (Šepčev), Naš očka (pesem Mirko Geratič), Slovenska mesta: Celovec, Maribor, Gorica, Trst, Slovenska zemlja: Bela krajina (M. Radoš), Na Ognjeno zemljo (Dr. Milčič), Vojno letalstvo in Jugoslavija (Leo M. Bradaška), Sedemdeset dni v rdečem raju (Gorazd), Poročilo o sponimski proslavi za pobite domobranci Društva Slovencev, Slovenski nacionalni politični program v svojem zgodovinskem razvoju (Fr. Erjavec), K. zgodovini slovenskega izseljenstva (P. Kazimir Zakrajšek) ter poročilo o obnem zboru založbe "Slovenska beseda".

Na Koreji se boji nadaljujejo

Težki boji vzdolž celega bojišča na Koreji so se razvili zlasti koncem preteklega tedna, ko so komunisti navali s novimi silami in potisnili Amerikance z nekaterih strateških gričev za nekaj ur. V protinapadih, v katerih je pehota podpirala lahko in težko topništvo, pa se je zaveznikom posrečilo griče znova zavzeti in se utrditi na položajih. Letalstvo je v bojih pehota zaradi izredno slabega vremena malo pomagalo.

Glede na glasove iz Washingtona, da bodo Amerikanci mobilizirali še več južnokorejskih oddelkov in jih postopoma pričeli zamenjavati s svojim vojaštvom na bojišču, je poveljnik južnokorejske vojske gen. Ryan izjavil, da do slej o tej zadevi še ni dobil nobenega ukaza iz USA. Vojaški strokovnjaki tudi vgotavljajo, da bi bilo to zamenjavo težko in tvegano izvesti, ker južnokorejska vojska sama ne bo mogla biti kos kitajskim armadam, če navalijo v večjem številu proti jugu.

ARGENTINA

Predsednik gral Perón je na praznik vernih duš prispel zelo zgodaj v palačo CGT ter je pred sliko svoje pokojne soproge Eve Perón položil velik šopek orhidej.

Vso Argentino je pred dnevi zajel polarni mraz. Temperatura je na vsem področju republike občutno padla ter je samo nekaj stopinj nad ničlo, kar je v sedanji pomladanski dobi nekaj izrednega. V cordobskih planinah je celo snežilo ter so vsi planinski vrhovi pobeljeni s snegom. V teh krajih je ponekod temperatura padla precej pod ničlo. Radi velikih snežnih padavin po planinah so se znova napolnile struge številnih gorskih potokov in hudournikov, ki so bili radi suše že nekaj let popolnoma suhi.

Na Ezeizi bodo odprli kopališke bazine "17 de Octubre" 7. decembra t. l.

Mariano Drago, znani kapelnik opernega orkestra v Ciudad Eva Peron, je prejšnji četrtek z velikim uspehom dirigiral simfonični orkester Državne radijske postaje. Koncert je bil v rabi to polni dvorani pravne fakultete. Na sporedu so bila dela Brahmsa, Čajkovskega, Williamsa in Smetane. Glasbeni kritiki v svojih poročilih o tem koncertu poudarjajo velike glasbene in dirigentske sposobnosti Mariana Draga.

V Buenos Aires je prejšnji petek prispela na prijateljski obisk skupina angleških lahkih bombnikov Canberra. V pozdrav predsedniku republike gralu Peronu so z hitrostjo 700-800 km nizko preleteli vladno palačo v Buenos Airesu, nad letališčem Ezeiza so pa pred argentinskimi visokimi vojaškimi osebnostmi izvajali drzne vaje v visokem in nizkem poletu. Iz Argentine so angleški letalci odleteli v Čile.

V Buenos Airesu so bile prejšnji petek velike manifestacije dijaške mladine za Malvinske otoke.

Zunanje ministrstvo je na odgovor urugvajske vlade na zadnjo noto glede Malvinskih otokov poslalo v Montevideo novo noto, v kateri z zgodovinskimi in pravnimi argumenti znova povdarja neovrgljivo pravico Argentine do Malvinskih otokov, ki so del argentinskega državnega področja.

Podpredsednik brazilske republike Cafe Filho je na poletu iz Buenos Airesa v Santiago de Chile moral z letalom zasilno pristati v dolini Uspallata v Andih. Na letalu se je pokvaril en motor. Ko so okvaro na motorju popravili, je nadaljeval potovanje v Čile.

V Argentini se je v zadnjih dneh mudila predsednica čilske ženske stranke dr. Maria de la Cruz. V Bs. Airesu je bila tudi sprejeta pri predsedniku generalu Peronu ter je v njegovem spremljevanju obiskala tudi sedež argent. sindikalnih organizacij CGT.

Na buenosaireskem vseučilišču je bilo leta 1945 vpisanih 22.000 slušateljev. V letu 1951 se je število slušateljev na tem vseučilišču dvignilo na 47.200. Leta 1945 je absolviralo svoje študije med drugimi 360 medicincev in 238 pravnikov. Leta 1951 je pa vseučilišče dalo 551 novih zdravnikov in 266 pravnikov. Po objavljenih podatkih se mladina v zvezi z razvojem industrije v Argentini vedno v večjem številu vpisuje na tehnične in gospodarske fakultete.

V Nacionalnem salonu lepih umetnosti v Bs. Airesu so odprli pred dnevi razstavo slik in kipov argent. slikarjev in kiparjev tega stoletja.

V Bs. Airesu je umrl eden od ustanoviteljev argentinskega vojaškega letalstva polkovnik Saturnino Pérez Ferreyra.

"Club Andino de Norte" pripravljajo znanstveno ekspedicio na ognjenik Llullay v Salti, ki je najvišji ognjenik na ameriških tleh. Njegov vrh dosega namreč 6.908 m.

Ameriški admiral Halsey, ki se je mudil kot gost argent. vlade v Bs. Airesu in med drugim sodeloval tudi na Mednarodni konferenci za telekomunikacije, je prejel visoko argent. vojaško odlikovanje. Obiskal je tudi predsednika republike grala Peróna ter imel tudi strokovno predavanje na višji vojaški akademiji. Te dni je odpotoval iz Bs. Airesa v USA.

Novice iz Slovenije

OBČNI ZBOR CMD

Pod tem naslovom je ljb. "Slovenski Poročevalce" objavil daljše poročilo o pripravah za občni zbor Cirilmetodijskega društva, v katerem so včlanjeni tisti slovenski duhovniki, ki so klonili pred komunističnim nasiljem in se sedaj politično vdnjajo rdečim oblastnikom ter nastopajo proti vsem ostalim duhovnikom in višjim cerkvenim funkcijam, ki so ostali zvesti svojim škofom in Vatikanu.

Objavljeno poročilo v ljb. listu seveda na vso moč pohvalno omenja delovanje Glavnega odbora Cirilmetodijskega društva. Pravi, da je v njem včlanjenih nad 500 slov. duhovnikov, kar da predstavlja polovico vseh slov. duhovnikov. Po zadržanju omenjenega lista se je društvo od zadnjega občnega leta 1950 "utrdilo ter je razvilo široko dejavnost." Med "uspehe" društvenega delovanja šteje, da je CMD z "vso odločnostjo zahtevalo izročitev vojnih zločincev Arbukovića in Pavelića, obsodilo sovražno delovanje nekaterih vatikanskih krogov proti RLJR" ter da je "odločno zavrnilo in zavrača trditve, da pri nas ni verske svobode." Nadalje, da so se Cirilmetodiarji borili "proti prepovedi delovanja društva, ki ga je izrekel jugoslov. episkopat." Ugotavlja tudi, da sta predsednik CMD župnik in "ljudski" poslanec Bajt ter predsednik Verske komisije pri vladi LRS, ljudski poslanec Lampret še vedno ekskomunicirana.

V resolucijah, pripravljenih za občni zbor dne 23. oktobra, člani CMD v tolimskem okraju izjavljajo, da "energično in odločno obsojajo zlobno delovanje ubeglih duhovnikov njihovega okraja". Goričani, člani CMD, prav tako naprošajo Glavni odbor CMD, da se zavzame "za odločno obsodbo sovražnega delovanja pobeglih duhovnikov". V Ptujju pa so člani tega društva sklenili, "da si bodo svojo življensko srečo v FLRJ kovali sami; zato ne samo, da ne potrebujejo nobenih navodil iz inozemstva, od sramotno pobeglih ljudskih sovražnikov in zločincev, ampak jih tudi odločno zavračajo in obsojajo."

Za občni zbor pa so bili na okrajnih sestankih izvoljeni naslednji delegati: žpk Bajt, dekan teol. fak. v Ljb. dr. Cajnkar, žpk Medvešek, žpk Šmon, dekan in prošt Greif, dekan Breitenberger, dekan Rehar, sed. tajnik CMD Žagar, org. sekret. CMD Šavara, župnik Rojht, Voda, dr. Moertl, Žabkar, p. Sekovanič, Ronko in drugi.

Kako le ne bi bil vesel nad tako pripravljenim občnim zborom Cirilmetodiarjev? "predsednik Verske komisije pri vladi LRS" komunist Lampret, ko je tako važna in povrh še tako poceni postavka v splošnem propagandnem ustroju komunistične diktature v Sloveniji in Jugoslaviji!

In kako le ne bi komunisti pohvalili

tistih in takih duhovnikov, ki istočasno, ko so po pisanju svetovnega časopisa komunisti v Sloveniji zatrli in ustavili edini verski listič "Oznanilo", ko je Baehler izročil odpravniku poslov apostolske nunciature v Beogradu "protestno noto radi vatikanskega vmešavanja v jugoslovanske notranje zadeve", ko se je dvignil nov val napadov s strani komunističnih nasilnikov proti jugoslov. škofom, brez strahu še izjavljajo, da "odločno zavračajo trditve, da pri nas ni verske svobode!"

Umrli so. V Ljubljani. Emil Navinšek, gled. vlasuljar in brivski mojster v p. Pavla Vilhar, učiteljica in p., Terezija Scheicher, roj. Slamnik, gospodinja, Stanislav Baumkircher, elektromojster Kemične tovarne, Franc Potokar, posestnik, Arica Wohinz, roj. Zadnik, uslužbenka podjetja "Kroj", Marija Uršič, roj. Dobnikar, gospodinja, Ana Kenk, roj. Kunstelj, gospodinja, Angela Aleš, roj. Drapec, žena aranzerja Pogrebnega zavoda, Marko Gradišek, otrok Gela Marija, roj. Vovk, gospodinja, Anton Dovjak, uslužb. zadruga "Usnjeni izdelki", Lenart Finžgar, Ludvik Klun, Ladislav Škrinjcar, Rajko Kamenšek, davčni uradnik v p. Štefanija Dmnoz, roj. Rovar, gospodinja, Marija Čop, Andrejček Ciglar, otrok, Jože Zajc Marija Zaplotnik in dr. Franc Kloar, odvetnik v Celju, Ivan Lenassi, žel. upok. v Štepanji vasi, Dore Pimat v Moravčah (se smrtno ponesrečil), Franc Zadnek, biv. trgovec in pos. v Senožcah, Jakob Bernik, tob. upokojenec v Kozarjih, Anton Knez, upok. žel. iz Laškega, Marija Čadej, upokojena steklarne v Hrastniku, Anton Korošec, rudar v Trbovlju, Andrej Vovko v Gabrjah pri Celju, Janez Kukman na Jesenicah, Gustav Glogovešek, uslužbenec MLO v Krškem, Jože Klepec, biv. trgovec v Beltincih, Frančiška Torkar v Podbrdu, Margerita Drufovka na Fužinah, Marija Sušteršič, roj. Jager v Vižmarjih, Jože Marc, biv. mesar in gost. na Brdu pri Ljubljani, Ignacij Grum, sofer v Domžalah, Marija Bernik, roj. Lamnič, posestnica v Gunceljah pri št. Vidu.

Sportna afera v Sloveniji. Posebna komisija Jugoslovanske nogometne zveze je preiskovala obtožbo o podkupavanju med nogometnimi klubi "Odred", "Proleter" in "Velež". Ugotovilo je, da so Ivan Šavs, podporni član "Odreda", Zvone Debevc, tajnik "Odreda" in Franc Kramar, član uprave in finančni vodja "Odreda" na tekmi 10 avgusta 1952 v Osijeku organizirali in sodelovali pri podkupovanju uprave kluba "Proleter", da bi za znesek 300.000 dinarjev prepustila zmago moštvu "Odreda". Zato je disciplinsko sodišče Fizkulturne zveze Jugoslavije sklenilo, da je uprava "Odreda" kriva, ker je v svoji sredi trpela "škodljivce in sovražnike" in ker je do-

volila, "da so se v društvu polastili popolne oblasti" in ker proti Kramarju in Zvonetu Debevcu ni izvajala nobenih sankcij. Franc Sitar, podpredsednik "Odreda" in predsednik Nogometne zveze Slovenije je pa kriv, "ker je kot predsednik najvišjega foruma nogometnega vodstva v Sloveniji kot funkcionar "Odreda" soglašal z nešportnim provociranjem uprave nekega kluba ter s tem legaliziral nedovoljeno in kaznivo dejanje". Zato so bili kaznovani: Ivan Šavs, podporni član "Odreda" z izključitvijo iz nogometnih organizacij za vse življenje, Zvone Debevc, tajnik "Odreda" in Franc Kramar, član uprave in fin. vodja "Odreda" z izključitvijo iz vseh nogometnih organizacij ter jima je prepovedano opravljanje kakršnih koli funkcij v tem sportu za dobo dveh let, Franc Sitar, podpredsednik "Odreda" in predsednik Nogometne zveze Slovenije je pa bil kaznovan z ukorom.

Priprava za proces proti dr. Šolarju. Poročali smo o II. izdaji Sajetovega "Bellegar dizma" in o podatkih proti dr. Šolarju in napadnih v kom. tisku proti njemu. Omenili smo tudi, da komunisti po točnem načrtu od časa in po potrebi odstranjujejo vsakogar, ki jim stoodstotno ne služi. Sedaj je prišel tako na vrsto tudi dr. Šolar. To nam potrjuje vprašanje, ki ga je v "Slovenskem Poročevalcu" objavil neki M. V. pod naslovom "Kaj je z izdajalcem Šolarjem?". V njem omenjeni M. V. ugotavlja, da so od 7. septembra, ko je bil objavljen članek "Izdajalec Jakob Šolar končno razkrit" potekali že trije tedni in so vsi ves čas pričakovali, da bo navedeni list objavil tudi "zaključek, ki bi moral temu članku slediti". Ker se to ni zgodilo, M. V. udari takoj na tisto struno, ki je dosedaj doma še vedno spremljala sleherni komunistični proces in pravi: "Ne vemo, če je Slovenska akademija znanosti in umetnosti že pognala na cesto izdajalca Šolarja, niti ni še nobenega obvestila kdaj se bo moral zagovarjati za svoje zločine pred sodiščem." Zato takoj opozarja komunistična oblast, da tako "zavlačevanje potrebnih ukrepov kot so nujno potrebni za izdajalca Šolarja" vliva pogum "raznim klerofašistom, belagardistom in različnim drugim izdajalcem", da so spet "začeli dvigati glave".

Da podpre zahtevo po čim prejšnjem procesu proti dr. Šolarju omenjenega pisca M. V., je pohitel neki V. Ilgovec ter je prav tako v "Slov. Poročevalcu" naštel vse Šolarjeve "grehe" proti sed. oblasti. Pravi, da je "ljudska oblast" že od vseh začetkov vedela za vse Šolarjevo delovanje med vojno, pa je kljub temu bil nastavljen na akademiji znanosti, kjer da je imel v sedmih letih" vso možnost popraviti svoje negativno stališče do ljudske oblasti". Tega pa prof. Šolar — nadaljuje pisec — po osvoboditvi nikakor ni storil. Nasprotno, noben ukrep ljudske oblasti ni šel mimo njega, da ga ne bi podvrgl svojimi negativni kritiki. Svoj duh nestrpnosti, ki ga s fanatično vnemo gojijo verski iredentisti v

Ena od lepih slik, ki spremljajo besedilo izredno napete novele Stanka Kocipra "Zelarija na Prénaščaku". Kociprovo novelo je ilustriral g. Ciril Skebe, objavljena je pa v Koledarju-Zborniku Svobodne Slovenije za 1953

VELIK PRAZNIK

Gledališki prazniki so nekaj zelo lepega. Navdušijo in ostanejo v spominu. Kako toplo jim je moralo biti pri srcu, Ljubljancem, ko so prvič igrali in gledali slovensko igro, Linhartovo "Županovo Micko"! Ali na vasi, ko so prvič videli gledališko predstavo! Deklaracijsko gibanje, ki se ga spominjamo prav v teh dneh, je dobilo svečan sijaj, ko so se odprla vrata deželnega gledališča. Tak praznik je spet pred nami: 16. t. m. bo kratna predstava nove Kociprove drame "Svitanje".

Ni to prva izvorna odrska novost, odkar smo tukaj. Jih je že bilo nekaj; pomnisi so lahko nanje pisali in mi piscem hvaležni zanje. Kociprovo delo pa bo kronalo konec doslej najuspešnejše slovenske gledališke sezone v Buenos Airesu; kronalo jo bo delo pisatelja, ki nam je kot mojster naše besede prav posebno ljub. Kociprove odlike so znane, strokovnjaki so jih že dolgo sem priznali in bralci se vedno znova naslanjajo nad njimi. Že to obljublja, da bo praznik res lep.

Pod istim naslovom in z isto snovjo je Kociper ustvaril dramo že pred 16. leti, ko je bil še osmošolec v Mariboru. Takrat je bila atomska bomba, ki je snovna podlaga drame, še privid bodočnosti. Zdaj, ko je to orožje preiskušeno dejstvo, je pisatelj dramo znovič napisal.

Dogaja se med ljudmi, ki atomske bombe izdelujejo in izpopolnjujejo. Med temi ljudmi so hudobni, ki iščejo dobička in se veselijo strahotnih učinkov, pa dobi, ki jim je mar varnost domovine, in najboljši, ki prav ob razvozljanju največjih tehničnih skrivnosti spoznajo praznoto materije in zahrepenijo po božji podobnosti. Prvi že na tem svetu žalostno končajo, mlada zastopnika drugih se združita v srečni ljubezni, predstavnik tretjih se blažen združji z večnostjo ob ljubljenu deketu, zaverovanem v njegovo plemenitost.

Kociper s temeljitostjo, ki je značilna za naše štajerske pisatelje, razčleni v začetku značaje svojih oseb, preide pa kmalu v vrsto zelo napetih dejanj, ki se vedno bolj stopnjujejo do eksplozije atomskih naprav in veličastne smrti glavnega junaka. V dvogovore je nevsiljivo vpletel sodobno politično problematiko, hladne račune kapitalizma, krutost komunizma in kar nam je najbližje, igro velikih z gverilskim vojskovanjem malih narodov ter usodo beguncev.

Umetniška vrednost igre je visoka, njena etična vsebina plemenita in v zasledbi vlog, kot je napovedana, je naše pričakovanje tega pomembnega gledališkega gododka upravičeno napeto.

M.M.

30. novembra na Pristavi v Moronu

Razstava slovenskega emigrantskega tiska Družabna prirediteljstva Svobodne Slovenije Sodelujeta pevka zbor iz Ramos Mejia in San Martina z izbranim sporedom slovenskih narodnih pesmi. Nastopijo tudi izvrstni harmonikarji in spreten citraš. Šaljiv nastop in druge zabave bodo nudile vsem smeha in veselja na pretek. Na svidenje!

Svobodna Slovenija

poslopih okoli Sv. Miklavža, je z mračnjajskim ideologom svojstveno vztrajnostjo prenašal na svojo okolico in skušal rušiti pridobitve borbenih naporov naših narodov po osvoboditvi enako, kot je za časa narodnoosvobodilne borbe

vse svoje sile napolnil proti njihovi uresničitvi. Sedem let po osvoboditvi ni poznal drugega kot negativno kritiko in za vse napore in uspehe našega delovnega ljudstva je imel samo zaničevalen nasmeš.

RAFAEL RABIČ:

Rešiteljica - smrt

(Odlomek iz romana "Čakalnica smrti")

Pri vohu v taborišče na otoku Rabu je stal vojak. Ovrtnik plašča je imel odvihlan, roke je pa tiščal globoko v žepih. Pod pazduho je imel nabasano brzo-strelko, da jo je vsak čas lahko dvignil in pomeril, če bi bilo treba. Ta večer je bil nekaj nemiren. Venomer je nekaj pošumevalo, zdaj na eni zdaj na drugi strani vhoda.

Burja, ki je včeraj pričela s svojo pesmijo, je danes z njo nadaljevala. Od morja sem je pripiskala in žvižgala okoli samotnih dreves in preprihovala šotore. Hotela jih je kar odnesti. Tu in tam je že odrgala privezan vogal šotora in mahala z njim sem ter tja. Sestrada ni ljudje to noč niso upali poleči. Sedeli so na tleh v šotorih in z vso močjo, ki jim je še ostala, držali šotore, da jim burja ni odnesla strehe iznad glave.

Vojak pri vohu je napolnil ušesa in od časa do časa odprl tudi usta, da je mogel bolje slišati. Počasi je stopal par korakov naprej, pa zopet nazaj. Naenkrat je obstal. Ali ni nekaj zašumelo? To so bili koraki, nekdo prihaja.

"Fermo — Stoj!"

Bela postava je obstala.

"Kdo si? Kaj hočeš?"

"Jaz sem, — Smrt!"

Ves preplašen je hotel zakričati, toda Smrt je položila svoj dolgi suhi prst pre-

ko ust in mu dala znamenje naj molči: "Ne boj se! Nisem prišla po tebe. Tudi ti prideš na vrsto, toda sedaj še ne, nekoč pozneje."

Vojak se je opogumil in Smrt nagovorili

"Smrt! Poslušaj, lepo je od tebe, da si prišla. Veš, čakali smo te. Prav zaradi tebe smo zgradili to taborišče. Prav zaradi tebe smo pripeljali sem dolge vrste krepkih mož in zastavnih fantov slovenskih, zalih deklet, mater in otrok. Tu so sedaj zbrani in čakajo na te. Ne bo ti treba vsakega posebej iskati po slovenskih vaseh. — In da ne boš imela pretežkega dela, smo tvoj teboj poslali deklo, ki bo lajšala tvoje delo.

"In kdo je to je vprašala Smrt.

"To je lakota", je odgovoril stražar. "Ta bo tvoja največja pomočnica. Imamo pa še druge nič manj zveste: bolezen, pomanjkanje, nečistoča, mraz, burja in še mnogo drugih."

"Veseli me" je povzela Smrt besedo, "da sem sedaj bolje sprejeta tu na Rabu, kot sem bila pred leti. Malo kdaj sem se oglašila in še takrat so me nekateri gledali postrani, večina pa name sploh mislila ni. Vse je živele v veselju, razkošju, petju, plesu, vršcu. Kdo je mislil name, nadležnico. Imate mnogo dela zame?"

"Ogromno", je pokazal vojak v velikem krogu z rokami. "Tja do spomladi boš zaposlena podnevi in ponoči. Pojdi z menoj, pokazal ti bom."

Stopila sta po cesti nekoliko navkreber, kjer je na gričku stal velik stolp, sezidan iz kamna. Na njem sta bila strojnica in velik žaromet.

Ko sta prišla po lestvi na vrh je vojak pritisnil na gumb in vse taborišče je bilo razsvetljeno kot podnevi.

"Poglej", je dejal vojak in obrnil žaromet prav na desno, tako, da je obsvetil vse veliko taborišče prav tja do hribova.

"To je žensko taborišče. Pet tisoč žena, deklet in otrok je tvojih. Tu na levi strani ceste je pa moško taborišče," je razkazoval in pojasnjeval vojak.

Smrt je gledala s svojimi votlimi očmi. Šotor pri šotoru, kamor so nesle oči.

"Koliko jih je tu?" je radovedno vprašala Smrt.

"V vsakem šotoru po šest. Sedaj pa računaj. Mislim, da jih bo kakih sedem tisoč."

"Pet in sedem je dvanajst tisoč" se je zarežala Smrt.

"Tako je!"

Počasi sta prišla nazaj do vhoda v taborišče. Vojak je odmaknil težko bariako in Smrt je vstopila v taborišče.

"Bravo Smrt! Si že pričela s svojim delom! Bali smo se že, da te ne bo!"

Naslednje jutro se je razširila novica, da je nekdo umrl. Tako je bilo vsemu taborišču znano, da je prišla ponoči Smrt v taborišče. Smrt pa je hodila po taborišču. Ustavila se je zdaj tu, zdaj tam.

"Kdo si ti?" je vprašala Smrt sestradanega starčka.

"Jaz?" se je začudil in pogledal s svojimi majhnimi, udrtimi očmi. "Jaz sem Janez Gruntar, največji posestnik v Velikem potoku, ki sem nekoč prehranil okoli trideset ljudi, danes pa nimam koščka kruha, da bi si utešil glad."

"No toži", jaz te bom rešila. Z menoj pojdeš, pa ti bo dobro, tako dobro, kot ti še ni bilo nikoli."

"S teboj naj grem? Kam? Kdo pa si ti?"

"Jaz sem — Smrt!"

"Smrt, — Smrt? Ti si? S teboj moram? Ne, pusti me še živeti. Poglej koliko dela me čaka doma. Rad bi še videl svoj grunt, svoj dom, svojo ženo in svoje otroke. Smrt, počakaj, prizanesi."

"Ne morem. Druge rešitve zate ni. Jaz sem prišla, da te rešim." Pogladila ga je s svojimi koščeni rokami in mož je zaspal za vedno. Smrti pa se je utrnjela solza, kajti vedela je, kako bi bil še potreben svoji družini, svojemu gruntu in svojemu narodu.

Šla je naprej.

"Kdo si pa ti, ki si revež tako sestradan?"

"Jaz sem študent — Milan."

"Z menoj pojdeš tudi ti?"

"S teboj? Kam? Kdo pa si ti?"

"Jaz sem Smrt, ki bi te rada rešila trpljenja."

"O, Smrt, počakaj še! Poglej kako sem še mlad."

Gledal jo je s svojimi veliki presečimi očmi.

"Veš kaj, Smrt. Samo eno bi še rad doživel, potem pa če grem takoj s Teboj. Rad bi se še enkrat najedel domačega kruha, ki ga je moja draga mamica znala speči tako, kot nobena druga na svetu."

"Dragec moj", ga je tolažila Smrt, "kako rada bi ti pomagala, pa ne morem. Edino, kar morem storiti zate je, da te rešim tega trpljenja."

Žalostno jo je gledal. In ko je tisto noč zaspal, se ni več prebudil v življenje. Vzela ga je Smrt.

"In ti si slovenska mati, kaj ne?" je nagovorila Smrt sestradano ženo v naslednjem šotoru.

"Res je! Od kje me pa poznate žena?"

"Poznam te, kako bi te ne poznala. Saj hodim že dolgo časa tod okoli in ponagam kjer morem. Rešujem ljudi, ki jim je trpljenje priklopelo do vrha."

"Boš rešila tudi mene? Si morda prinesla kruha? Me boš spremila domov?"

"Ne žena, jaz sem Smrt. Nimam telesnih dobrot. Lahko te pa popeljem v kraj, kjer ni lakote in pomanjkanja, kjer bodo ljudem izpolnjene želje."

"Smrt si? In me boš vzela še danes?"

(Nadaljevanje na 4. strani)

Slovinci v Argentini

Buenos Aires

Roditeljski sestanek

Bil je na praznik Vseh svetnikov v župnijski dvorani v Ramos Mejia. Kljub slabemu vremenu je nanj prihitelo lepo število slov. staršev, fantov in deklet. Na njem so otroci svojim staršem prikazali svoj tedenski sestanek, ki ga imajo v Marijinem vrtcu, gospa Čopova je pa imela lepo predavanje o vlogi matere pri vzgoji v družini. Po predavanju je bil razgovor o vzgoji otrok in mladine. Sestanek je vodil g. Mizerit.

Lanus

Lepa proslava 29. oktobra.

Na praznik Vseh svetnikov nam je krajevni odbor Društva Slovencev pripravil zopet zelo lepo prireditev. Na sporedu je bila proslava slov. narodnega praznika 29. oktobra, na katero je prihitelo izredno lepo število rojakov, ki so dvorano napolnili do zadnjega prostora.

Zborovanje je začel predsednik krajevne odbora DS g. Janez Lužovec s pozdravom na vse navzoče, nato je poudaril zgodovinski pomen dogodka, ki se je doma odigral 29. oktobra 1918. leta. G. Stane Mehle je zatem občuten

recital iz "Naše besede" sestavek "Nekje leži zemlja", slovenski pevski zbor iz Lanusa je pa pod vodstvom g. Mirka Spacapano lepo odpel 3 pesmi, in sicer je mešani zbor podal pesmi "Prijetljivi, obrodile so trte" in "Zvezda mila je migljala" moški zbor pa "Sočo".

Nastop treh deklet z deklamacijo na tekst "Mati, Domovina, Bog" je bil zelo posrečen. Prav tako je žel splošno priznanje g. Šmalc za svojo recitacijo Slomškovihi misli o slovenskem jeziku.

Slavnostni govornik g. France Kremžar je v svojem temeljitem predavanju prikazal zanimiv kos slovenske zgodovine in borbe slovenskega naroda za svoje pravice in svobodo, ki so dosegle svoj vrhunec dne 29. oktobra 1918, ko je narod pretrgal vse vezi z Avstro-Ogrsko in povdaril svojo željo po samostojnem življenju. Za svoja tehtna izvajanja je žel toplo priznanje.

S pesmijo "Oče, mati, bratje in sestre" je bila nato lepa proslava zaključena.

Rojaki so ostali še v dvorani ter se pogovarjali o raznih vprašanjih. Tako je g. Makovec predlagal, naj bi se ustanovil poseben odbor za postavitve dvorane ali kapele na slovenskem zamljišču. Predlog je bil sprejet ter je bil iz-

voljen za predsednika tega sedemčlanskega odbora g. Jože Mehle. Povodja pevskega zbora g. Spacapan je pa vse povabil že sedaj na Miklavževanje, ki ga bo pripravilo pevsko društvo.

Ramos Mejia

Krajevni odbor Društva Slovencev v Ramos Mejia vabi vse Slovence in Slovenke, zlasti vso mladino iz Ramos Mejie in bližnje okolice na proslavo slovenskega narodnega praznika (29. oktobra).

Proslava bo v nedeljo 16. novembra (zadnjič smo pomotoma javili drug datum) takoj po slovenski maši, to je ob osmi uri zjutraj v cerkveni dvorani v Ramos Mejia.

Sporod proslave obsega nastop otrok, deklamacije in govor g. Marjana Marolta.

San Justo

Krajevni odbor Društva Slovencev v San Justo vabi na proslavo slovenskega narodnega praznika (29. oktobra), ki bo v nedeljo 16. novembra 1952 takoj po slovenski maši, t. j. ob deveti uri dopoldne v cerkveni dvorani v San Justo.

Na sporedu je petje, deklamacije in govor g. Rudolfa Smersuja.

Vse Slovence in Slovenke vabi k udeležbi. Krajevni odbor D. S. v San Justo

OBVESTILA

Fantje! Dolžnost vseh članov SFZ je, da se zanesljivo in točno udeležite rednega občnega zbora SFZ, ki bo v nedeljo, 9. novembra t. l. ob pol štirih popoldne v prostorih na pristavi v Moronu. Ker bodo na občnem zboru razprava o spremembi bodočega dela naše organizacije in ostala vprašanja glede razvoja in aktivnosti SFZ, prosimo ponovno vse člane, da se ga zanesljivo udeležite.

Odbor SFZ.

Moravčani! Na Martinovo nedeljo dne 16. t. l. bo ob sedmih zjutraj v Ramos Mejia sv. maša za vse pokojne Moravčane. Pridite!

Družabna pravda bo priredila v nedeljo, 9. novembra t. l. celodnevni ogled mesta Eva Peron (katedrale, muzeja in okolice, kjer bivajo Slovenci) Odhod iz postaje Constitución od 9.26. Pri sv. maši bomo v mestu Eva Peron. Vabljeni člani in prijatelji Družabne pravde ter njihovi svojci.

Odbor.

Ves Slovenski dekleški svet se bo združil na skupnem celodnevem izletu v nedeljo 9. nov. na otoku "Hiawatha" — Tigre. Zbirališče v San Fernando FCNGBM ob 7.45 na trgu pred cerkvijo. Ob osmih sv. maša potem pa se skupno odpeljemo na otok, kjer bomo ves dan preživeli v razvedrilu, zabavi in v prijetnem resnem ter prijateljskem kramljanju. Ne pozabite na srečolov. Hrano prinesite s seboj!

Odbor.

Vsi, ki se zanimajo za študij, za začetek, nadaljevanje, za uveljaljanje sprečeval itd., vljudno vabljeni v nedeljo, dne 16. novembra na Belgrano, kjer bo

Silvestrovanje Društva Slovencev bo tudi letos na Pristavi.

Anton Kračina, Port Adelaide, Avstralia, poizveduje za svojim soročnikom, ki je salezijanec v Centralni Ameriki nekje. Ima spodaj navedeni njegov naslov, a dvomi, da bi bil pravi, ker ne dobi glasu na svoja pisma:

Rev. Francisco J. Marcola
Colegio Salesiano

MASAYA — Nicaragua, C. A.

Sporočila o imenovanem g. salezijancu naj blagovoli tisti, ki jih ima, sporočiti na naslov: Ladislav Lenček CM, Cochabamba 1467, Buenos Aires.

po sv. maši informativni sestanek v dvojiški šolski sobi salezijanskega zavoda. Poroča dr. Franc Bajlec.

Dijaki, ki po končanem sexto grado nameravajo vstopiti na kak srednješolski zavod, naj se radi nabave zdravstvenega spričevala takoj javijo na Saavedra št. 15, kjer bodo dobili tozadnevne informacije in vrstno številko, kdaj naj pridejo na pregled, da ne bodo zamudili roka za vpis.

SLOVENCİ PO SVETU

Uruguay

Naš rojak g. David Doktorič je imel nedavno na Humanistični fakulteti predavanje o furlanskem jeziku. Za svoja izvajanja je žel toplo priznanje. Sedaj pripravlja predavanje o zgodovinskem razvoju slovensčine.

Naročajte in širite Svobodno Slovenijo — PORAVNAJTE NAROČNINO! —

Iščemo strojno pletilko ali pletilca
Fabrica de Tejidos de Punto
Brasil 135 Villa Martelli

OBJAVA

Pripravljalni odbor za ustanovitev GOSPODARSKE DRUŽBE sklicuje skupščino delničarjev, ki se bo vršila v nedeljo dne 9. novembra 1952 ob 6. uri popoldne na PRISTAVI v Moronu.

Ker je na dnevnem redu reševanje zelo važnih problemov, so delničarji vljudno vabljeni, da se skupščine zanesljivo udeležijo.

PISATELJSKA DRUŽINA FR. BALANTIČ

vabi ljubitelje
izvirne slovenske besede in pesmi na večer

FRANCE BALANTIČ

in

N'MAU ČEZ IZARO

Sodelujejo člani naših odrov in kvintet "Gallusa".

Cerkvena dvorana v Ramos Mejia, v nedeljo 9. novembra ob 19. uri.

G O N G

Skupina ljubiteljev Gledališke Umetnosti

Nedelja 16. novembra 1952 ob pol petih popoldne na Montevideo 850

KRSTNA PREDSTAVA

najnovejše izvirne slovenske drame

STANKO KOCIPER

"SVITANJE"

DRAMA V TREH DEJANJIH

Krik tavajočega človeštva naših dni pred grozo atomske katastrofe.

Režiral je dramo Marjan Willenpart. — Uvodno besedo bo govoril dr. Tine Debeljak. V glavnih vlogah bodo nastopili: Viktor Berlot, Xenia Kociprova, Milena Kramar, Nikolaj Jeločnik, Tine Kovačič, Maks Nose in Ciril Vider.

Namesto vstopnine je program po \$ 7.—

(Nadaljevanje s 3. strani)

"Da, zato sem prišla."

"O, počakaj še Smrt! Domov bi rada še preje, samo za en dan, samo toliko, da bi še enkrat objela svoje otročiče. Odtrgali so me od njih. Lakota ni nič, samo svoje otroke bi še rada videla: Jožkota, Miciko in Tinčeta! Smrt, prosim, počakaj!"

Brisala si je solze in z dvignjenimi rokami prosila.

Smrt pa se je sklonila k njej, jo lepo položila nazaj na prašno slamo v šotoru. Smrt je dihnila vanjo in žena je zapala za vedno v mislih na svoje otroke.

Ko se je Smrt okrenila je stal pred njo fantek.

"Kaj pa vi delate tukaj, dobra žena?" je nagovoril Smrt.

"Po tebe sem prišla, z menoj pojdeš!"

"Z vami, kam pa? Saj ne moreva iz taborišča. Pogledajte kako je ograjeno na visoko in široko z bodočim žico."

"Ne boj se, mali, Midva bova kar splavala nad mrežo."

"Kam pa pojdeva?"

"V nebesa mali, naravnost v nebesa!"

"V nebesa, pravite? Kdo pa ste vi? Ali ste vi Smrt?"

"Da, Smrt sem! Prišla sem pote, da pojdeš menoj!"

"Prav rad, samo k mamic me še peljite preje. Pol leta je že nisem videl. Tako zelo mi je dolgčas po njej. Potem bom šel pa z vami. Res, prav rad!"

"Veš Tonček, naj ti povem, da je Tvoja draga mamica že tudi v nebesih. Pred nekaj dnevi so jo hudobni ljudje ustrelili. In tudi ti boš sedaj kmalu pri njej."

Stegnil je svoje kot trske suhe in sestradane ročice, očke je uprl nekam v daljavo, usteca pa so se mu zaokrožila v nasmeh in naslednji trenutek je bil že pri svoji mami.

Smrt je pokukala v barako. Na umazanih cunjah in mokri smrdljivi slami je ležalo dekle. Mrzlaka jo je tresla. Nihče se mi zmenil zanjo. Sedaj se je je usmili Smrt in jo obiskala.

"Kako ti je, dekle slovensko? Si bolna?"

"Da bolna in lačna! Imate kaj, s čemer bi mi mogli potolažiti glad?"

"Da imam, dekle. Veselo novico, da boš kmalu rešena gladi in trpljenja, kajti odšla boš z menoj!"

"Z vami, kam pa, domov?"

"Da, domov, domov v večno domovino."

"V večno domovino, pravite? Kdo pa ste vi? Smrt?"

"Da Smrt sem, pa se nikar ne straši. Tu na Rabu sem jaz edina, ki more pomagati."

"Ali ne bom šla nič več domov? Zenin me čaka doma, najlepši fant v vasi. Hotela sva se poročiti, pa nama je vojna prekrizala račune. Smrt, počakaj še!"

"Ne morem, zate ni boljše rešitve! Pogledj kakšna si vsa bleda, bolna, sestradana in izmučena! Kaj bo fant s teboj, če se vrneš? Boš mogla tako pred otar? Kako boš dala življenje otrokom, ko ga v tebi sami že skoraj nič ni!"

Pogladila ji je lepe temne kite, jo pobožala po obrazu, da se je blažen smehljal prikradel na njena uvela lica. Dekle je mirno zasopalo za vedno.

"Kaj pa ti delaš tukaj na Rabu" je ogovorila Smrt sestradanega človeka a pol belo in pol črno brado, ter velikimi naočniki, ki so ga napravljali še bolj prepredenega.

"Hm, kaj delam? Kdo pa si ti? Lahko odkrito govorim?"

"Ne boj se, nisem izdajalka?"

"Veš kaj delam, prav tisto, kar dela ostalih deset ali dvanajst tisoč tu na Rabu. Čakam na Smrt!"

"Toda vsi ostali na Rabu pravijo, da čakajo, da bodo šli domov. Hodim okoli in poslušam. Nihče ne misli na Smrt, vsakdo misli na dom!"

"Neumnost! Oni čakajo, kdaj bodo šli domov, Lah jih pa nosijo tja zadaj za grič na pokopališču!"

"Kdo pa si ti, da si prišel do tega spoznanja. Si pesnik, pisatelj, umetnik? Morda filozof, ali politik?"

"Se mar motim? Strgati bi morali napis nad vhodom: CAMPO CONCENTRAME ARBE in ga nadomestiti z napisom: ČAKALNICA SMRTI."

"Kaj sodiš, koliko jih je že pobrala Smrt?"

"Takole, nekaj tisoč, ne štejem krst!"

"In koliko misliš, da jih bo še?"

"Vse do zadnjega, kar nas je tu na Rabu, če se nas Bog ne usmili in nas reši!"

"Se ježiš na — Smrt?"

"Na Smrt prav nič. Saj Smrt ni ničesar kriva. Saj zaradi Smrti še ni nihče umrl. Kolikor vem, so tu vsi umrli zaradi lakote. Smrt jih je samo rešila tega pekla!"

"Ti si edini, ki tako sodiš. Vsi drugi z Lah vred, pa mene dolžijo, da toliko ljudi umrje."

"Tebe? Kdo pa si ti?"

"Jaz sem Smrt!"

"Kaj, ti si Smrt? Ali si tudi po mene prišla?"

"Ne! K tebi sem prišla samo na obisk. Ne bom te še vzela. Še boš živel. In ko boš rešen tega pekla napiši in povej svetu kaj je tvoj slovenski narod tu na Rabu prestal gladi. Ne pozabi svetu povedati resnice, da nisem jaz kriva slovenskih grobov na Rabu, ampak tisti, ki so spremenili Rab v "Čakalnico smrti".

Završalo je okoli šotorov in Smrt je odvršala na drugi konec taborišča.

SLOVENSKO PLANINSKO DRUŠTVO IV. DRUŽABNI VEČER S PLESOM

sobota 27. decembra 1952

Calle Austria, 2064

Višina Santa Fe 3000

COSULICH

AGENCIA ADRIATICA - PASAJES MARITIMOS Y AEREOS

AV. DE MAYO 616 - T. E. 30-3966

Prodaja vozniških listkov za potovanje z ladjami in letali. — Vozni listki za potnike na poziv (llamada) iz Evrope po uradnih cenah.

(Govori slovensko in si slovensko tudi dopisuje)

Hitro: v 20 do 25 dneh! Najbolj poceni: Primerjajte naše cene s cenami ostalih paketnih agencij. Zahtevajte naš popolni cenik!

PAKEXPORT - TRST

pošilja moko, riž in sladkor v vrečah in pakete z živili po 5,10, 15,20 in do 100 kg težke, ki so oproščeni vsake carine. Obiščite nas in bomo paket sestavili skupno. Zdravila pošiljamo z letalsko pošto. Odpošiljamo pakete tudi iz Buenos Airesa.

Nekaj cen v Pesosih za 1 kg blaga neto: kava 37, sladkor 7, testenine 7, čaj Ceylon 60, poper 120, riž 8, olivno olje 27 itd.

Vreča bele moke 45 kg \$ 290.— franco prejemnik.

Poštnina: 4.5 kg \$ 40.00 - 9 kg \$ 58.00 - 14 kg \$ 70.00 in 18 kg \$ 80.00

Lahko pa naročite tudi večje darilne pakete kot 18 kg. Celo do 100 kg!

Naročila in navodila: Oton Fresl, Reconquista 656/1-2, Buenos Aires, Telefon 31-2241.

Uradne ure: Ob delovnikih od 10.—12.30 ure in od 15.—18.30 ure.

"CASA BOYU" — urarna in zlatarna OLAZABAL 2336

Tel. 76 - 9160

pol kvadranta od Cabilda 2300

Za delo, šport, zabavo in štednjo časa ter denarja:

Ura "Pacard", avtomatično navijanje, antimagnetična in vodotesna

od \$ 375.— naprej;

Lepe damske švicarske ure vseh znamk

od \$ 145.— naprej;

VSE TO TUDI NA ODPLAČILO V OBROKIH

— LEPA DARILA V ZLATU IN SREBRU —

Vsa predelava starega nakita in precizna popravila ur v najkrajšem času.

(Ob sobotah popoldne se lahko naše stranke zglase tudi v našem stanovanju, ki je v isti hiši Olazabal 2338, prvo nadstropje, stanovanje št. 5.)

Vse šolske potrebščine: zvezke raznih vrst, svinčnike, birome svinčnike, nalivna peresa, navadna peresa, risalni papir, ravnila, barvice, barvne svinčnike, tintnike, radirke.

Rožne vence raznih vrst, od preprostih do najfinejših, primernih za darilo.

Kipe, podobice, svetinjice, podobice.

Krasne razglednice slovenskih krajev.

Vam nudi po zmernih cenah

SANTERIA y PAPELERIA "SANTA JULIA"

Victor Martínez 39, Buenos Aires

Sprejemamo naročila za pošiljanje paketov v domovino.

Imprenta "Dorrego", Dorrego 1102, Buenos Aires, T. E. 54-4644